

Tilleggsliste 2

Utvalg: KOMMUNESTYRET
Møtested: Marker rådhus, kommunestyresalen
Møtedato: 01.11.2016
Tidspunkt: 18.00

Saknr.   **Arkivsaknr.**
Innhold

PS 69/16   16/600
Østfold Energi - Styrestørrelse og eierskap ved kommune- og fylkessammenslåinger

Kjersti Nythe Nilsen
ordfører

Tove Kolstad Skadsheim
rådmann

Østfold Energi - Styrestørrelse og eierskap ved kommune- og fylkessammenslåinger

---

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
69/16	Kommunestyret	01.11.2016

Rådmannens forslag til vedtak:

Marker kommune gir sin tilslutning til de foreslåtte endringene, slik de fremkommer av Eierstrategiutvalgets anbefalinger. Punktene er som følger:

1. Utvalget mener det er påkrevet med en styreform som både reduserer styrets størrelse og som legger opp til at styret velges med utgangspunkt i kompetanse for å gjøre en best mulig jobb for selskapet.

Det foreslås derfor at vedtektenes § 6 endres til: «Styret skal ha 7 medlemmer».

Videre at aksjonæravtalens nåværende pkt. 5 utgår i sin helhet og erstattes av et nytt pkt. 5 med følgende formulering:

«Generalforsamlingen velger 5 aksjonærvalgte medlemmer til styret basert på en skriftlig Innstilling fra valgkomitéen. Valgkomitéen skal foreslå et samlet sett kompetent og kjønnsbalansert styre, samt varamedlemmer og styrets leder, basert på aksjonærenes nominering av styrekandidater. Dersom valgkomitéen foreslår styremedlemmer som ikke er nominert av aksjonærene, skal dette begrunnes særskilt. Innstilling skal sendes ut sammen med innkallingen til generalforsamlingen.

Østfold fylkeskommune har rett til å nominere inntil 6 kandidater, 3 av hvert kjønn. De øvrige aksjonærene har rett til å nominere inntil 8 kandidater, 4 av hvert kjønn.

Generalforsamlingen velger valgkomiteen, derunder komitéens leder, og fastsetter instruks for komitéens arbeid. Valgperioden er 2 år, dog slik at tjenestetiden for 2 av medlemmene utgår hvert år. Den valgkomitéen som velges skal bestå av 2 medlemmer foreslått av Fylkeskommunen og 2 medlemmer foreslått av de øvrige aksjonærene. Valgkomitéens leder skal velges av generalforsamlingen og være en person foreslått av fylkeskommunen.»

2. Utvalget mener at sammenslåtte kommuner og fylkeskommuner kan fortsette å eie aksjer i selskapet gjennom at det foretas endringer i vedtektenes § 5 og aksjonæravtalens pkt. 4.

Reviderte tekster foreslås å lyde slik:

Vedtektenes § 5: «Bare kommuner i Østfold, slik strukturen var 31.12.2016, sammenslåtte kommuner hvor minst én slik kommune inngår, Østfold fylkeskommune, eller sammenslåtte fylkeskommuner hvor Østfold fylkeskommune inngår, kan være aksjonærer i selskapet. Overdragelse av aksjer kan bare skje til disse aksjonærene.»

Aksjonæravtalens pkt. 4: «Aksjene kan bare overdras til kommuner i Østfold, slik strukturen var 31.12.2016, sammenslåtte kommuner hvor minst én slik kommune inngår, Østfold fylkeskommune, eller sammenslåtte fylkeskommuner hvor Østfold fylkeskommune inngår. Det er bare disse som kan være aksjonærer i selskapet. Aksjene kan ikke pantsettes.»

Endring i aksjonæravtalens pkt. 4 krever tilslutning fra mer enn 95 % av aksjene.

3. Utvalget anbefaler at endringene i valgordningen gjennomføres med virkning første gang på ordinær generalforsamling våren 2017. Det fordrer at eierne enstemmig vedtar de foreslåtte endringene i aksjonæravtalen og at en ekstraordinær generalforsamling høsten 2016 endrer vedtektene og velger valgkomite.
4. Utvalget anbefaler at justeringene i aksjonæravtale og vedtekter for å imøtekomme behovet for sammenslåing av kommuner eller fylkeskommuner, gjennomføres etter samme tidsplan som nevnt i pkt. 3.

Saksopplysninger:

I ekstraordinært eiermøte 11. desember 2015 ble det nedsatt et eget eierstrategiutvalg bestående av: Fylkesordfører Ole Haabeth (leder), kst. Fylkesrådmann Odd Roald Andreassen, ordfører i Sarpsborg Sindre Martinsen-Evje, ordfører i Moss Tage Pettersen, varaordfører i Aremark Alf Ulven og rådmann i Skiptvet Per Egil Pedersen. Økonomidirektør Hans Jørgen Gade møtte i stedet for kst. fylkesrådmann Odd Roald Andreassen.

Utvalget har i sitt arbeid vurdert tre problemstillinger:

1. Styrets størrelse, sammensetning og kompetanse
2. Om eierskap til aksjer ved kommune- og fylkessammenslåinger
3. Om omsettelighet av aksjer og mulighet for nye medeiere for å styrke selskapet

Videre har utvalget konkludert med at det nå er viktig at eierne gjør en grundig vurdering av sitt eierskap og gir klare signaler til styret om sine forventninger. Styret bør legge et grunnlag for en slik diskusjon.

Det leder til en fjerde problemstilling:

4. Om behovet for en eiermelding

Denne saken omhandler de to første problemstillingene, styrets størrelse og sammensetning og eierskap ved kommune- og fylkessammenslåinger.

I det følgende gjengis noen av utvalgets vurderinger og hovedkonklusjoner.

1. Styrets størrelse sammensetning og kompetanse

Dagens styre mener at de utfordringer selskapet står overfor stiller krav til styret både hva angår kompetanse, kontinuitet og arbeidsmåte. Styret har derfor selv tatt initiativ til å få dette spørsmålet belyst.

Dagens formelle rammer for styrevalget

Valg til styret bestemmes i dag først og fremst av aksjonæravtalens pkt. 5:

«Ved valg til styret har Østfold fylkeskommune rett til å få valgt inntil 4 medlemmer av styret. De øvrige seks aksjonærvalgte medlemmer skal velges etter innstilling fra hver av de seks regioner. Valgkomitéen, som velges av generalforsamlingen, skal under hensyntagen til kjønnsbalanse i styret, fremme et forslag i tråd med pkt. 5, første ledd, basert på en innstilling fra henholdsvis fylkeskommunen og de seks regionene hvor det er nominert to likeverdige kandidater, en av hvert kjønn, til hver styreplass og til hver varamedlemsplass.

Generalforsamlingen velger, basert på valgkomitéens innstilling, medlemmer og varamedlemmer til styret med simpelt flertall, dog slik at forutsetningene i pkt. 5, første ledd blir oppfylt.»

Valgkomiteen har videre, ved styrevalg i 2014, innført den praksis at ordførere og Stortingsrepresentanter ikke skal kunne sitte i styret. Denne begrensningen fremgår ikke direkte av aksjonæravtalen. Valgkomiteens mandat er imidlertid å sette sammen et velfungerende styre for selskapet, og begrunnelsen for praksisen var i hovedsak frykt for rollekonflikter. Videre har valgkomiteen bedt om å få tilsendt CV for alle aktuelle kandidater, slik at kompetanse kan vektlegges i valget av medlemmer.

Hva er et riktig sammensatt styre?

Det er vanskelig å besvare generelt hva som er et riktig sammensatt styre. Dagens styre med 14 medlemmer var i aksjonæravtalen fra 1988 opprinnelig sammensatt for å fungere som et styre for det vertikalt integrerte selskapet Østfold Energiverk AS.

Om størrelsen på styret kan man innvende at:

- Det er for stort for å fungere som en aktiv gruppe hvor alle deltar i meningsutvekslingen. I gruppepsykologien angis ofte en gruppe på 3-8 medlemmer som optimalt.
- Det er større kostnader med et stort styre
- Det er et i bransjen uvanlig stort styre.

Sammenlignbare selskaper på Østlandet har i den senere tid redusert størrelsen av styret og har i dag følgende styrestørrelse:

- E-Co i Oslo: 7 (5 aksjonærvalgte + 2 ansattvalgte)
- Akershus Energi: 7 (5+2)
- Energiselskapet Buskerud: 9 (6+3)
- Vardar: 5 (holdingselskap med få ansatte og dermed uten ansattvalgte)

Det er først og fremst E-Co, Vardar og Akershus Energi som virksomhetsmessig kan sammenliknes med Østfold Energi.

Styret bør samlet sett ha best mulig kompetanse for å ivareta sine oppgaver og sitt ansvar. Styret bør også komplementere selskapets administrative ledelse. For å møte fremtidens utfordringer er det en fordel om styret blant annet innehar:

- Økonomi- og finanskompetanse
- Energi- og miljøkompetanse
- Samfunnskompetanse
- Digitalkompetanse

- Kompetanse til å lede styrearbeid (gjelder særlig styreleder)

Siden Østfold Energi har revisjonsutvalg (krav til selskap som har børsnoterte obligasjoner) skal styret ha minst ett regnskapskyndig medlem (som også vil være medlem av revisjonsutvalget).

Ansattes rett til styrerepresentasjon fremgår av aksjelovens paragraf 6-4, 2. ledd:

«Når et selskap med flere enn 50 ansatte ikke har bedriftsforsamling (jf. § 6-35), kan et flertall av de ansatte kreve at inntil en tredel og minst to av styrets medlemmer med varamedlemmer velges av og blant de ansatte.»

Ansattvalgte er fullverdige medlemmer valgt av og blant de ansatte, og deres fremste oppgave er å ivareta selskapets interesser. De er ikke tillitsvalgte eller ansattes representanter, selv om slike betegnelser ofte brukes i praksis.

Utvalget anbefaler at styret skal ha 5 aksjonærvalgte og følgelig 2 ansattvalgte medlemmer. Med 7 medlemmer halverer man dagens styre.

Begrunnelsen er i hovedsak å få et styre som er bedre fungerende som gruppe, men også lavere kostnader for selskapet er tillagt noe vekt.

Videre ønsker utvalget at styrets sammensetning skal være basert på kompetanse. Østfold Energis styre er et forretningsstyre, og det er svært sjelden at bakenforliggende eieragendaer påvirker styrearbeidet. Utvalget mener derfor at argumenter om representativitet og eierkontroll ikke kan tillegges stor vekt. Det vil også peke på at Østfold Energi har en ordning for eiermøter som ivaretar forholdet mellom eiere og selskapet på en god måte. Denne ordningen bygger på anbefalinger om eierstyring og selskapsledelse fra Norsk Utvalg for Eierstyring og Selskapsledelse (NUES), som er anerkjent av både staten som eier og de børsnoterte selskapene i Norge.

Utvalget mener at målet om et samlet sett kompetent styre best kan sikres om vurderingen av styrets sammensetting gjøres av en valgkomité. En reelt fungerende valgkomité er også i tråd med anbefalingene fra NUES (anbefalingens pkt. 7).

Det foreslås derfor en ordning hvor valgkomiteen får en styrket rolle:

1. Generalforsamlingen velger en valgkomité og fastsetter instruks for komiteén.
2. Valgkomiteén består av 2 medlemmer utpekt av fylkeskommunen, herav en leder, og 2 medlemmer utpekt av kommuneaksjonærene.
3. Valgkomiteén skal foreslå et styre basert på kompetanse som selskapet trenger og med behørig hensyn til kjønnsbalanse.
4. Valgkomiteén skal videre foreslå leder av styret og vararepresentanter.
5. Valgkomiteén skal evaluere styret og foreslå styrets godtgjørelse.

Valgkomiteén setter sammen et forslag til styre normalt basert på nominering fra aksjonærene, slik at fylkeskommunen nominerer 6 kandidater, tre av hvert kjønn, og kommunene 8 kandidater, 4 av hvert kjønn. Forslaget til styre skal samlet sett ha god kjønnsbalanse. Valgkomiteén skal kunne foreslå andre kandidater enn de som er nominerte av aksjonærene. Et slikt forslag skal begrunnes særskilt.

Valgkomitéen bør i sitt arbeid legge vekt på god kontakt med aksjonærene og selskapet.

Når generalforsamlingen foretar valg av valgkomité skal det også vedtas en instruks for komitéens arbeid.

Det foreslås at generalforsamlingen endrer vedtektenes § 6 til «Styret skal ha 7 medlemmer».

Aksjonæravtalens pkt. 5 foreslås å lyde:

«Generalforsamlingen velger 5 aksjonærvalgte medlemmer til styret basert på en skriftlig innstilling fra valgkomitéen. Valgkomitéen skal foreslå et samlet sett kompetent og kjønnsbalansert styre, samt varamedlemmer og styrets leder, basert på aksjonærenes nominering av styrekandidater. Dersom valgkomitéen foreslår styremedlemmer som ikke er nominert av aksjonærene, skal dette begrunnes særskilt. Innstillingen skal sendes ut sammen med innkallingen til generalforsamlingen.

Østfold fylkeskommune har rett til å nominere inntil 6 kandidater, 3 av hvert kjønn. De øvrige aksjonærene har rett til å nominere inntil 8 kandidater, 4 av hvert kjønn.

Generalforsamlingen velger valgkomitéen, derunder komitéens leder, og fastsetter instruks for komitéens arbeid. Valgperioden er 2 år, dog slik at tjenestetid for 2 av medlemmene utgår hvert år. Den valgkomitéen som velges skal bestå av 2 medlemmer foreslått av fylkeskommunen og 2 medlemmer foreslått av de øvrige aksjonærene. Valgkomitéens leder skal velges av generalforsamlingen og være en person foreslått av fylkeskommunen.»

En endring i aksjonæravtalen om styrerepresentasjon vil ta tid fordi slike endringer krever enstemmighet. Det fordrer behandling i kommunestyre/fylkesting. Det vil derfor være naturlig at en større styrereform forberedes gjennom presentasjon av utvalgets forslag til ny styreordning i et eiermøte i mai 2016. Deretter sendes forslaget til behandling i aksjonærenes styrende organer. Dersom resultatet er at eierne enstemmig bifaller reformen, må det mot slutten av 2016 berammes en ekstraordinær generalforsamling. I denne generalforsamlingen endres vedtektene, valgkomitéen velges og instruks fastsettes. Slik kan en styrereform gjennomføres fullt ut med virkning fra ordinær generalforsamling våren 2017. Endringer forutsetter også at man foretar en avklaring med de ansatte om hvordan reduksjonen av det antall styremedlemmer valgt av og blant de ansatt skal gjennomføres i praksis.

2. Om eierskap til aksjer ved kommunesammenslåinger

I mandatet for utvalget, gitt av eiermøtet, står det at utvalget kan ta opp andre tema enn «hovedtemaene» styrets størrelse mv. og omsettelighet.

I eiermøtet 7. mars 2016 stilte Rømskog spørsmål om eierskapet til aksjer dersom de, som en del av kommunereformen, slår seg sammen med Aurskog-Høland kommune i Akershus. Fylkesordfører opplyste da at saken var sendt til utvalget for vurdering. I utvalgsmøte samme dag som eiermøtet vedtok utvalget å ta opp spørsmålet og gi sin tilråding. Rømskog kommune er i dag aksjonær, og kommunen ligger i Østfold fylke. Det er som nevnt aktuelt at Rømskog kommune slår seg sammen med Aurskog-Høland kommune (i Akershus fylke), og den

sammenslåtte kommunen vil da (antakelig) bli liggende i Akershus fylke. Det følger av vedtektene og aksjonæravtalen at det bare er Østfold fylkeskommune, kommuner i Østfold og selskapet selv som kan være aksjonær i Østfold Energi AS. Utvalget mener det ikke kan være noe problem at partene blir enige om at den sammenslåtte kommunen beholder aksjene i Østfold Energi AS og at tilsvarende vil gjelde ved andre kommunesammenslåinger. Det samme kan gjelde om Østfold fylkeskommune slår seg sammen med andre fylkeskommuner.

I så fall kan vedtektene/aksjonæravtalen endres ved at man tilføyer «kommuner i Østfold, slik strukturen var 31.12.2016, sammenslåtte kommuner hvor minst én slik kommune inngår, Østfold fylkeskommune eller sammenslåtte fylkeskommuner hvor Østfold fylkeskommune inngår».

Dersom fylkeskommunen som forvaltningsnivå skulle nedlegges og oppgavene overtas av staten, ville saken kunne stille seg annerledes. Utvalget ser ikke dette som noen aktuell problemstilling nå.

Vurdering:

Rådmannen mener at kommunestyret bør gi sin tilslutning til de foreslåtte endringene slik disse fremkommer av eierstrategiutvalgets anbefaling. Begrunnelsen for dette er de momentene som fremkommer av utvalgets arbeid. Av momenter som bør vektlegges er at Østfold Energis styre er et forretningsstyre, og at styret på denne bakgrunn er for stort til å fungere som en aktiv gruppe. Det er også et i bransjen uvanlig stort styre, noe som også en sammenligning med andre sammenlignbare selskaper viser.

Styret bør også samlet sett ha best mulig kompetanse for å ivareta sine oppgaver og sitt ansvar. Styret bør også komplementere selskapets administrative ledelse. For å møte fremtidens utfordringer er det en fordel om styret blant annet innehar økonomi- og finanskompetanse, energi- og miljøkompetanse, samfunnskompetanse, digitalkompetanse og kompetanse til å lede styrearbeid (gjelder særlig styreleder).

Vedlegg:

1. Aksjonæravtale for Østfold Energi AS
2. Vedtekter for Østfold Energi AS
3. Norsk anbefaling – eierstyring og selskapsledelse